

НОМИНАЦИИ НА КОНЦЕПТА „РОДИНА“ В СЪЗНАНИЕТО НА МЛАДИ БЪЛГАРИ, РОДЕНИ ЗАД ГРАНИЦА

*Цветелина Цветкова-Цветанова
Русенски университет „Ангел Кънчев“*

Концептът „родина“ е базисен в езиковата картина на света за всеки човек. Той акумулира в себе си многопластови понятийни представи за защитено, родно, уютно, сакрално пространство, за общност, чрез която личността разделя своето от чуждото в буквален и в символен план. Настоящата статия разглежда номинациите на този концепт в съзнанието на млади българи, родени зад граница, и представя резултатите от проведеното емпирично изследване на лингвокултурологичните маркери, използвани от 40 бесарабски българи, студенти в Тараклийския държавен университет в Молдова, и 21 ученици от Молдова с българско самосъзнание на възраст 14-18 години от различни средни училища.

Ключови думи: лингвокултурологични маркери, концепт, родина

The concept of homeland is among the main concepts which comprise the linguistic picture of the world of every individual. It accumulates in itself a rich spectrum of notions of a protected, home-related, cozy and sacral space, of a community which serves as a basis to distinguish between us and them in a literal and symbolic way. The present paper discusses the types of nominations of this concept which exist in the mind of young Bulgarians born abroad. It presents the results of an empirical study of the linguistic and cultural markers used by 40 Bessarabian Bulgarian students at the Taraclia State University in Moldova, and by 21 14-18-year old Moldavian pupils with Bulgarian identity from different secondary schools.

Key words: linguistic and cultural markers, concept, motherland.

УВОД

Развитието на съвременната когнитивна лингвистика в края на XIX и началото на XXI век поставя на преден план разглеждането на езиковата дейност като модус, в основата на който се намират когнитивните способности на индивида (Годард, 1998; Тейлър, 2003; Унгерер и Шмид, 1996; Джекендоф, 2000; Вежбицка, 1996; Апресян, 2001; Слишкин, 2000 и др.). С оглед на това в езиковедската наука се появяват различни модели, които включват когнитивните структури и тяхната роля в процесите

на езикова перцепция и продукция. Един от термините, който се използва активно при описанието на връзката между езика и когнитивната дейност и който има пряко отношение към настоящата разработка, е понятието *наивна картина на света* (Витгенщайн, 1921; Вайсгербер, 1929). Концептуалното съдържание на това понятие отразява както идеите на В. Хумболд и неохумболдианците за вътрешната форма на езика, така и хипотезата за езиковата относителност на Сепир-Уорф, което ни дава основание да твърдим, че *картината на света* на говорещото лице ще бъде отражение не само на наблюдаваната от него заобикаляща го действителност, но и ще зависи от номинативната традиция (т.е. семантичните конфигурации, които се използват за класификацията на различни елементи от света), която функционира в езика, който говори това лице.

От позициите на лингвокултурологията установяването на картината на света за носителите на даден език се търси в различни дискурси – литературен, философски, религиозен, фолклорен и т.н. Това означава да се експлицира културната конотация, закодирана в езиковите единици. По определението на Телия (1996) предметът на лингвокултурологията е изследването на „въплъщението в живия национален език на материалната култура и манталитет; живите комуникативни процеси в тяхната действена приемственост с езика и културата на етноса“ (Телия 1996: 216). Разглеждането на езика като транслатор на културна информация е видно и в постановките на Ермоленко (Ермоленко 2010). Въпросът за връзката език – култура е един от най-актуалните в езикознанието от XIX в. насам според него. Една от най-важните функции на езика е кумулативната, която позволява да се натрупва и съхранява в езика целият опит на езиковия колектив. (Ермоленко 2010). Менталността се отразява както на лексикалното, така и на граматическото равнище на езика, като културният смисъл се закрепва към езиковия знак и съставя националната специфика на езика. Това означава, че националната картина на света се отразява в семантиката на езиковите единици чрез система от значения и асоциации.

Съществуващите научни разработки, които предлагат информация за връзката между езика и етнокултурната идентичност на българската диаспора в Молдова, са изключително малко на брой. Нещо повече: тези изследвания се фокусират върху отделни общности, каквото е изследването на Манолова (2007) за езика на гагаузите и начина, по който те се самоопределят въз основа на това, или предлагат поглед върху диалектите, говорени от бесарабските българи в Молдова (Парзулова, 2013). Друга част от научните трудове са методически разработки, които изследват приложимостта

НОМИНАЦИИ НА КОНЦЕПТА „РОДИНА“ В СЪЗНАНИЕТО НА МЛАДИ БЪЛГАРИ, РОДЕНИ ЗАД ГРАНИЦА

на различни модели на обучение върху емоционално-образното значение на думата в специфичния социокултурен и психолингвистичен контекст на Република Молдова (Георгиева, 2014). Липсата на задълбочено проучване на езиковата репрезентация и концептуализация на света в езика, говорен от българската диаспора в Молдова, провокира интереса към настоящото изследване.

Експерименталното изследване, което е представено в настоящата разработка, има за цел да представи допълнителни доказателства за връзката между културно-историческия опит на даден етнос, неговата национална психология и езиковото съзнание. Хипотезата, която се намира в основата на реализираното изследване, е свързана с идеята, че малцинствените общности в чуждоезикова среда се капсулират около националната идентичност на рода и отстояват, включително и чрез езика, своето различие спрямо другите, с които делят една територия. Проверката на тази хипотеза е направена чрез емпиричен материал от проучването на номинациите на концепта *родина* в речта на 61 бесарабски българи на възраст 14-25 години.

МЕТОДОЛОГИЯ НА ПРОУЧВАНЕТО

Българската диаспора в Молдова беше обект на лингвокултурологично изследване по отношение на националната идентичност. Анкетното проучване беше проведено през май 2016 година сред младежи на възраст от 14 до 25 години от средните училища и университета „Григорий Цамблак“ в Тараклия, което имаше за цел да открие лингвокултурологичните маркери на националната идентичност при млади българи, родени зад граница. Използваният инструментариум включва количествени и качествени методи за измерване и оценка на българското национално съзнание, проявено в езика.

По-голямата част от въпросите бяха представени в табличен вид, а една задача беше свързана със създаване на текст на тема „Моята родина“. Целта беше респондентите собственоръчно да опишат своята представа за родината, без да бъдат задавани допълнителни критерии за осмисляне на родното пространство. Този формат дава възможност за спонтанно писане, свобода на изразяване, както и демонстрира уменията на младите българи в чужбина да се изразяват на български език.

Участници

През месец май и през месец септември 2016 г. в два етапа се проведе изследване сред ученици и студенти от Молдова с български етнически произход. В периода 2.-30. май 2016 г. в изследването се включиха 40 студенти от Тараклийския

държавен университет „Григорий Цамблак“ от първи до четвърти курс, а вторият етап на проучването беше проведен в България през месец септември 2016 г. при гостуването на 21 ученици на възраст 14-18 години от различни средни училища от Молдова и от Украйна за обучение по български език в Русенския университет „А. Кънчев“.

Използвани инструменти

Изследователският инструментариум включва следните диагностични инструменти:

1. *Въпросник за осъзнаване и тълкуване на концепти* – състои се от две части, свързани с асоциативна реакция на дума стимул (18 думи стимули) или картинка стимул (28 картинки стимули) (Аврамова 2007, Стойков 1971). Стимулите са свързани с националноспецифични знаци като например знаме, герб, географски и исторически места или артефакти, национални ястия. Целта е да се определи степента на познатост на културни или езикови маркери, свързани с България, в съзнанието на младежи, родени във от пределите на прародината.
2. *Въпросник с таблици, изследващи социолингвистични критерии* – съдържа 8 въпроса със затворен отговор, в които респондентите отбелязват със знак своя избор в таблицата. Всяка таблица представя един въпрос, свързан със самоопределянето на идентичността, нейната важност за изследваното лице, както и изискват определяне на българската езикова личност в мултикултурния контекст на Молдова.
3. *Модул за създаване на текст в обем до 500 думи* – изследваните лица следва да създадат текст по темата „Моята родина“. Целта на този модул е да:
 - Провери хипотезата, че езиковата личност зад граница може да има различна родина от България и в същото време да заявява категорично българска национална идентичност.
 - Извлече информация за начините на номиниране на концепта „родина“ на равнището на езика. Връзката език-култура е търсена на лексикално и граматическо равнище от позицията на лингвокултурологията, която изучава всеки езиков знак, който има национално-специфична и общочовешка културна маркировка (Аврамова 2007: 39).

НОМИНАЦИИ НА КОНЦЕПТА „РОДИНА“ В СЪЗНАНИЕТО НА МЛАДИ БЪЛГАРИ, РОДЕНИ ЗАД ГРАНИЦА

Създадените текстове са есеистични, не се отнасят към научната сфера, затова те представляват субективен творчески процес, който, от една страна, отразява силно емоционални нагласи, а от друга – предизвиква такива реакции у възприемащия текста. По тази причина изборът на лексикални и граматически средства, чрез които се реализира смисълът, е важен от гледна точка, първо, на концепта „родина“, второ, на номинативния процес и трето – на словесната реализация. Емоционалният характер на темата в съзнанието на младите българи в чужбина е причина текстовете да се разглеждат с инструментариум, подходящ за естетически текстове не заради висока естетическа стойност, а заради високата степен на емоционално-образно словесно съдържание.

Процедура на провеждане на емпиричното изследване

Данните от първата част на проучването бяха събрани чрез сътрудничество с Тараклийския държавен университет, а самото изследване бе проведено сред студентите от техните преподаватели. В края на месец май 2016 въпросниците бяха върнати в България и последва обработка на данните.

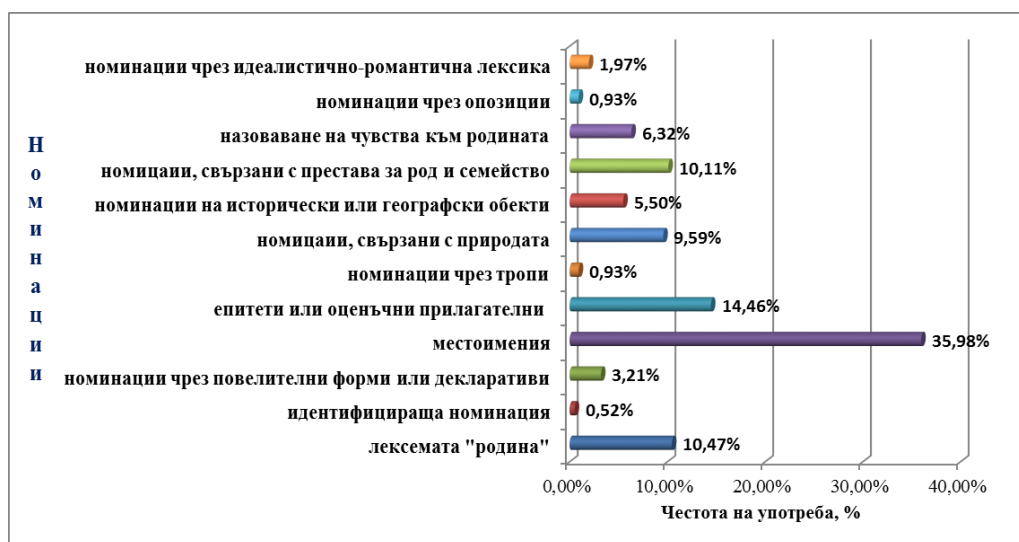
Първият етап от работата, който е обект на настоящата статия, е свързан с контент анализ на есеистичните текстове. Методологията на изследване предполага количествено отчитане на езиковите маркери от различните равнища чрез статистическа обработка на честотната им употреба и езика и аналитично осмисляне на концептуалния смисъл, който носят езиковите единици. При отброяването на маркираните лингвокултурологични единици се взема предвид характера на част от знаците – тропите, повелителните конструкции, декларативните или идеализиращите номинации се приравняват на единица смисъл и се считат за един знак, а не са разделяни на съставящите ги езикови единици, защото това би довело до изгубване на значението им в контекста.

РЕЗУЛТАТИ

Поради ограничения обем на настоящата разработка ще бъдат представени и анализирани данните от първия етап на изследването, проведено с по-голямата възрастова група в Тараклия.

Родината като концепт ще бъде представена само чрез анализ на есетата на студентите. Тя присъства чрез разнообразно множество от номинации. Предложената класификация следва приети образци (Русев 2013), но е породена от спецификата на конкретните писмени текстове на бесарабските българи.

Процентното отношение на честотата на употреба на различните лингвокултурологични маркери в посочените по-горе елементи на класификация на номинациите е следната: при общо 1929 бр. езикови единици с номинационно значение най-голям е дялът на местоименията – 694 бр. (35.98 %), следвани от епитети или оценъчни прилагателни – 279 бр. (14.46 %) и лексемата *родина* – 202 бр. (10.47 %) и др. Подробното разпределение на номинациите е представено във фиг. 1.

Фиг. 1. Честота на употреба на номинациите на концепта „родина“ от изследваните 40 студенти

Резултатите от емпиричното изследване на номинациите на концепта *родина* в разработените есеистични текстове на бесарабските студенти ще бъде направено в реда, в който са определени номинациите в посочената класификация.

I. Идеализиращи номинации с романтична стилистика

Първата група назовавания се откроява най-ярко при първия прочит на текстовете. Родината е назована с представи като: *рай, свещено / свято / най-свещено място / най-ценното място за човека / център на света / велико място, втора майка / майка, любима държава.*

Към тази група може да се отнесе и номинацията с превъзходна степен на прилагателните имена – изключително честа употреба на превъзходната степен в определения като *най-хубавата, най-красивата, най-необичайната, най-роден (град), най-топли (спомени), най-свято (място), най-ценна любима (държава), най-ценното (място), най-прекрасна, най-добро (небе), най-горещо (слънце), най-близката, най-лично (място в сърцето).*

НОМИНАЦИИ НА КОНЦЕПТА „РОДИНА“ В СЪЗНАНИЕТО НА МЛАДИ БЪЛГАРИ, РОДЕНИ ЗАД ГРАНИЦА

Интересно е как в езика на младите българи на възраст от 18 до 25 години е запазено това романтично говорене за родината като висша ценност, понятието е център, който развива ореолни значения. Факторите, които формират определена национална идентичност при малцинствените общности, са предимно семейната среда и образователните институции. Там идеологиите са целенасочени и ясно личи възторжено-приповдигнатото говорене за родината като резултат от възпитание в патриотична посока.

Вторият класификационен показател потвърждава такава теза.

II. Номинация чрез опозиции

Мисленето в опозиционни двойки предполага способност да се проблематизира, за да се направи съзнателен избор. Компенсаторното изреждане на качества на родината при ясното съзнание, че тя е малка страна с трудна история, показва, че в съзнанието на младите хора родината е висша ценност и безусловно се обича както майка, без значение как изглежда, каква е или от каква националност е обичащият. Ето защо третият показател в номинативната изява на представата за родина е свързан с чувствата, които тя предизвиква. Например:

Отрицателни маркери	Положителни маркери
<i>Малка</i>	<i>НО прекрасна, красива, с големи хора, с големи традиции</i>
<i>Бедна</i>	<i>Но красива</i>
<i>Охулвана</i>	<i>НО горда</i>
<i>Не е известна с богати магазини, пари и къщи</i>	<i>НО е славна, красива и вечна в сърцата на патриотите</i>
<i>Няма работа за младите</i>	<i>НО дава безплатно образование</i>
<i>Мъничка</i>	<i>НО много красива</i>
<i>Тежки моменти</i>	<i>НО остана цяла</i>
<i>Дърво без корен</i>	<i>НО към нея ме теглят моите корени</i>
<i>Малка</i>	<i>НО мирно, красиво, прекрасно (място, кътче)</i>

III. Номинация на чувства към родината или породени от нея

Директно или имплицитно присъстват чувствата, породени от мисълта за родината по следните начини:

- *Обичам / обичам много / трябва да се обича / обичам тази красота / моята обич*
- *Гордея се с нея / гордея се ,че съм /*
- *Щастлив съм, че живея тук / истински щастлив*
- *Разбрах какво е любов, радост, мъка*
- *Харесвам си родината*
- *Чувствам се нужна, желана, своя*
- *Усецам сладък въздух и нежните ръце на майка ми*
- *Място, където твоята душа е спокойна*
- *Мъка в сърцето, когато си вън от родината*
- *Нося я в сърцето си*
- *Аз съм в безкраен дълг към родината*

Тук се отнасят и изпитвам: *привързаност, близост, загриженост, признателност, възхищение, гордост, любов, спокойствие, обич, грижа, уважение, обичат ме, безопасност, почит.*

Палитрата на емоционално-образното номиниране на чувствата е твърде богата и е в широк диапазон – от пасивна позиция на субекта спрямо родината – „аз съм дете, защитен и обгрижен, на родината майка“ до „ аз съм в безкраен дълг към нея“, схващано като синовен дълг да се защити, да се брани. Подсъзнателното приемане на родината като вид роднинство личи и при номинирането ѝ чрез знаци, свързани със семейните ценности.

IV. Номинации през разбирането за род и семейство

Тук назоваването е в различни посоки. Родината е представена през:
Предците ни, нашите деди, те пазят обичаите и традициите, те ни възпитаха, моите корени, корените ме дърпат, без родина си дърво без корен/ Бащината къща, малка родина, моята къща, моята мъничка крепост, бащин дом, дом, поприще, родителите ми, грижи, любов, безопасност, поддръжка/ Родните улички, по които скитам/ Там сме се родили, сме израснали, детството, станал си човек/ Майка, втора майка, независимо каква е майката, аз я обичам/ Ние, аз, храним традициите за бъдещите поколения, нашите деца, създадох семейство, ще отгледам децата си в нея/

НОМИНАЦИИ НА КОНЦЕПТА „РОДИНА“ В СЪЗНАНИЕТО НА МЛАДИ БЪЛГАРИ, РОДЕНИ ЗАД ГРАНИЦА

Българският диалектен език, запазен език и култура, слово с шестинка букви/ Роден край, дърво и камък.

Категорично личи подреждането на родината в групата на сакралните основопалагащи идентичността ценности, неразривно свързана с дома като център. Този дом, мислен като родно, разгъва обема си през географски конкретно изброени реалии, през архитектурни паметници, културни институции и природни дадености на родината.

V. Номинация чрез географски определители

Важно е да се каже, че изследваната група респонденти ясно заявява, че родината е Молдова, но националността е българска. В два текста специално се прави разграничение между родина Молдова и прародина България и тогава те са еднакво важни в съзнанието на пишещия. В останалите случаи емоционалното възприемане на родното пространство е свързано с почти географски конкретни места:

- *Родината има парк, езера, море, равнини, полета, река Днестър, малък град, лесове, поляни, фруктови градини, богати лозета, паркове, хълмове*
- *Тя е нашата плодородна земя, земен рай, център на света за мен*
- *Тя е Тараклия, моят град, Молдова, прародина България, републиката, моята държава, моята страна Молдова, Гагаузия, многонационална държава, България – най-красивите планини на балканския полуостров.*

VI. Номинация чрез исторически, културни и икономически реалии

Родината в този номинативен ред е асоциирана с:

- исторически реалии, събития или исторически личности – *Църква „Св. Георги“, манастири, м-р Каприана, Хъску, Сорокса крепост, Стар Оргеев, гето-дакските пещери, винарският град Криково, Със сложна, с богата история, Родината на Олимпи Панов и Петър Кайряк, Прародината Българи.*
- икономически и образователни реалии – *Театър, хлебокомбинат, винзавод, стадион, Училище, лицей, детски град, Детска школа по изкуствата, Дом на творчеството, ансамбъл „Родолюбие“, Музеи, стари здания.*

Изявена е тенденция да се детайлизира в обговарянето на родното пространство. Същото личи и при описанието на природните красоти на родината.

VII. Номинации чрез природа

Природата е сакрализирана и идеализирана в контекста на цялостната визия за родното: *най-доброто небе, горещо слънце, неповторимо място, нашата плодородна земя, равнина и реки, лято и зима, чист въздух, необикновено красиви и чудесни планини, зелено и свежо, обаяна с цветя, живописна, разнообразна, фруитови садове (овощни градини), дремучи лесе, богати лозета (лозя), щедри урожаи, богати полета с урожаи и плодове, богата флора и фауна, най-красивата гора, уникални животни, зелени хълмове, годишни промени (сезони), от пролет до есен – череши, праскови, дюли, кайсии, ябълки, круши, сливи, трудолюбиви стопани отглеждат крави, овце, зайци, птици, чудна хармония, реколта, най-зелената страна в Европа, природни резервати, орехи, грозде, най-вкусното вино, сладък въздух, най-красивото небе над главата ми.*

Това словесно изобилие аргументира символното възприемане на родината като земен рай. Посоките на номиниране могат да продължат тази линия на осмисляне чрез тропи, които подсъзнателно са присъщи на мисленето за родина при българската диаспора.

VIII. Номинации чрез тропи

Преобладават честотно като употреба епитети, които са ориентирани около няколко определяеми:

- Родината – *велика, неповторима, прекрасна, красива, охулвана, горда, свята, свещена, обаяна с цветя, живописна, най-чудесна, мирна, привлекателна, неповторима, най-личното кътче в сърцето, уникална, най-топла, любима*
- Природата – *живописна, разнообразна, свежа, чудесна, дремеци лесе, вкусно и сладко (вино), щедра (реколта), щедра, богати (лозя), удивителна*
- Времето – *славно, трудно, бляскаво, гордо, богата (история)*

Метафори, метонимии, синекдоха, символи също може да бъдат наблюдавани в емоционалното осмисляне и назоваване на родината:

Нося в сърцето си (родината)/ Моите корени/ Земен рай/ Направил съм първата си крачка / стъпки/ Роден край/ Бащин дом, бащина къща/ Сърцето на човека намира покой/ Твоята душа е спокойна/ Родината е най-съкровено кътче в сърцето ми/ Родината се грижеше за мен/ Родината е център на света/ С майчиното мляко детето поглъща традициите на своята родина.

НОМИНАЦИИ НА КОНЦЕПТА „РОДИНА“ В СЪЗНАНИЕТО НА МЛАДИ БЪЛГАРИ, РОДЕНИ ЗАД ГРАНИЦА

Наблюдава се при сравнение: *Моята държава изглежда като грозд / родината е като майка (2 пъти).*

Заради природата на тропа като знак, в който еднакво важни са планът на означаемото и на означаващото, думите се превръщат в картина на света, която е подчинена на субективните виждания на младия човек, емоционално пишец за родината си. Наред с високата метафоричност, която отнася към дълбинните равнища на смисъла, стои и честотната употреба на местоименни форми, чрез които азът ориентира себе си в пространството на родното.

IX. Номинации чрез местоименни форми

Родината и нейните атрибути, както и позицията на говорещия, са назовани чрез разнообразни местоименни форми.

**Таблица 1. Местоимения, назоваващи родината и субекта по отношение на
родината**

Местоименни форми	Брой назовавания
Притежателно местоимение – <i>моя, мой, мои, ми</i>	131
Лично местоимение за 1 л. в именителен падеж – <i>аз</i>	71
Обобщително местоимение – <i>всеки, всички, всяка</i>	63
Възвратно притежателно местоимение – <i>своя, свой, свои, си</i>	56
Лично местоимение за 1 л. във винителен и дателен падеж – <i>мен, ме, ми, на / за мен</i>	34
Притежателно местоимение – <i>нашият, нашите, нейното, неговата</i>	24
Лично местоимение за 3 л. в именителен падеж – <i>тя</i>	22
Показателно местоимение – <i>тази, това</i>	11
Лично местоимение за 3 л. в дателен падеж – <i>към нея / за нея</i>	10
Лично местоимение за 1 л. мн.ч. в именителен падеж – <i>ние</i>	8
Лично местоимение за 3 л. ед.ч. – <i>той / вместо човекът /</i>	8
Лично местоимение за 3 л. мн.ч. – <i>те</i>	7
Лично местоимение за 3 л. мн.ч. във винителен падеж – <i>тях</i>	3
Лично местоимение в 1 л. мн.ч. винителен или дателен падеж – <i>нас, за нас</i>	3
Възвратно лично местоимение – <i>себе си</i>	2
Лично местоимение за 2 л. мн.ч. – <i>вие</i>	1

Представената в таблица 1 информация може да се сведе до обобщението, че в есетата на респондентите са използвани общо 167 лични местоимения, 155 притежателни, 58 възвратни местоимения, 63 обобщителни и 11 показателни местоимения. Много голям е броят на относителните местоимения, но тъй като те представляват предимно съюзни връзки, приемаме, че нямат значение като маркери на представата за родината.

Детайлното разглеждане на местоименните форми показва особено висока честотност при притежателните форми (211 притежателни и възвратно притежателни), с които се говори за родината, което показва, че за младите хора в Молдова е особено важно, че това е **тяхната** родина. Такова лично осмисляне обяснява защо въпреки икономическите проблеми, които повечето от тях подчертават, идеалната стойност на родината не е подложена на съмнение. Личността е силно заявена, което е видно от големия брой лични местоимения в 1 л. ед. и мн. число (110 лични местоимения), а родината като адресат в дискурса е представена с 32 лични местоимения, наред с притежателните.

Има известна тенденция да се обобщава и почти повелително да се говори за родината като свръхценност, което личи и от личните местоимения в мн. число, и от обобщителните местоимения, които представляват немалък процент от общия брой (фиг. 2).

Фиг. 2 Родината като ценност през местоимения

X. Номинация на родината чрез употреба на декларативни обобщения

Във всички текстове се наблюдават генерализиращи твърдения или повелително, почти дидактично заявяване на позиция по отношение на родината, което е оформено с удивителен знак, а понякога дори с по-едър шрифт. Част от примерите включват:

Аз обичам! Аз се гордея! Аз съм патриот и се гордея! Аз много обичам своето свято място! / Аз обичам своята прародина. Аз се гордея, че съм българин! / Тук ще живея, ще творя, ще създам семейство! / За всеки човек е много любима родината. / Трябва да се възхищаваме на родното! / Трябва да ценим своята родина! / Всеки трябва да обича родината си, без да гледа каква е националната му принадлежност!

Повишената модалност дава известен патетичен нюанс в обговарянето на концепта „родина“. На съзнателно равнище личи отчетливата важност на ангажимента към родината с категорична оценъчност – трябва да обичаш, трябва да си патриот, ако искаш да си част от общността. Много е вероятно това приповдигнато говорене да е резултат на влиянието на училището, колежа и университета, на читалищата и църквата, както и целенасочено фамилно възпитание в родови ценности, съхраняващи идентичността далеч от старата родина. Патриархалният контекст и образователната политика напомнят емоционалното възприемане на родината при по-възрастните поколения в България.

XI. Идентифицираща номинация

Тук е видна и тенденцията анкетираните да заявят българската си идентичност не просто като факт, а като маркер на другостта. При всяко споменаване на българската идентичност следва гарантираното „аз се гордея, че съм българин“. Очевидно е, че младите хора от българската диаспора не живеят в разколебаност по отношение на родината си – категорично това е Молдова, осмислена като роден край, място на рода и семейството, живот в настоящето, но в същото време това не пречи да приемат за напълно естествено, че са българи. При повечето от респондентите има такава декларативна идентификация, която в няколко случая е изписана с големи букви.

На базата на посочените резултати става ясно, че се потвърждава хипотезата, че българската национална идентичност, заявена от респондентите като съществена за тях в мултикултурния контекст на Молдова, не страда от факта, че имат различна родина от България.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Класифицираните в отделни лексикосемантични редове номинации дават възможност да се твърди, че концептът „родина“ в съзнанието на младите българи в Молдова е с особена важност. Българската национална идентичност не само не е в конфликт с идеята за родина, различна от България, но и носи едно архаично, продукт на възпитанието в общността, благоговение пред родната земя.

Представените резултати представляват един опит да се систематизира начинът, по който структурата на езика е детерминирана от структурата на мислене и елементите на културата на представителите на отделна етническа група. Тя предоставя основата за бъдещи лингвокултурологични разработки върху маркерите на национална идентичност в речта на българската езикова личност, живееща извън пределите на страната.

Библиография

Аврамова 2007: Аврамова, В. Лингвокултурология. Шумен, 2007.

Апресян 1995: Апресян Ю.Д., Лексическая семантика (синонимические средства языка). М.: Наука, 1974. 367 с. Второе дополненное издание: Ю.Д. Апресян. Избранные труды. Т. I. М.: Школа "Языки русской культуры", 1995.

Вежбицкая 1996: Вежбицкая, А. Язык. Культура. Познание. М: 1996.

Георгиева 2014: Георгиева, М. Из лабиринтите на българското слово. Русе: Лени Ан, 2014.

Манолова 2007: Манолова, Г. Гагаузите в Бесарабия – езикът като маркер на идентичност. Електронно списание LiterNet, 01.12.2007, № 12 (97) [прегледан 30.01.2017]. <http://litenet.bg/publish16/g_manolova/gagauzite.htm>

Парзулова 2013: Парзулова, М. За функционирането на българския език в Бесарабска Украйна. – В: Управление и образование. ТОМ IX (4) 2013 [прегледан 30.01.2017].<http://www.conference-burgas.com/maevolumes/vol9/BOOK%204/b4_25.pdf>

Русев 2013: Русев, Р. Типология и лингвокултурологични аспекти на номинациите на Иван Вазов в „Прослава на Ивана Вазовъ“ от 1921 г. – В: Арnaudов сборник, том 7, 2013, 337 – 352.

Русев 2011: Русев, Р. Словото – начин на живот. Русе: Лени Ан, 2011.

НОМИНАЦИИ НА КОНЦЕПТА „РОДИНА“ В СЪЗНАНИЕТО НА
МЛАДИ БЪЛГАРИ, РОДЕНИ ЗАД ГРАНИЦА

- Слышкин 2000*: Слышкин, Г. Г. Концептологический подход к изучению прецедентных текстов: Выводы. – В: От текста к символу: лингвокультурные концепты прецедентных текстов в сознание и дискурсе. Москва, 2000.
- Goddard 1998*: Goddard, A. The Language of Advertising. London and New York: Routledge, 1998.
- Jackendoff 2002*: Jackendoff, R. (2002). Foundations of Language: Brain, Meaning, Grammar, Evolution. Oxford and New York: Oxford University Press.
- Langacker 1987*: Langacker, R. Foundations of Cognitive Grammar I. Theoretical Prerequisites. Stanford: Stanford University Press, 1987.
- Taylor 2003*: Taylor, J. R. Linguistic Categorization. Oxford: Oxford University Press, 2003.
- Ungerer, Schmid 1996*: Ungerer, F. and H.-J. Schmid. An Introduction to Cognitive Linguistics. London: Longman, 1996.